

Enhed
Familier

Sagsbehandler
Lars Thøgersen

Sagsnr.
2023 - 1186

Doknr.
665829

Dato
08-02-2023

Overbliknotat over konsekvenserne for familieretsområdet af Danmarks retsforbehold

Den Europæiske Union (EU) kan ikke lovgive om indholdet af den nationale familieretlige lovgivning i de enkelte EU-lande, f.eks. om betingelserne for forældremyndighed, vielse, skilsmisse og børnebidrag.

EU kan alene lovgive om international familieret, som navnlig vedrører følgende emner:

- International kompetence – hvilket omhandler spørgsmålet om, i hvilket land en familieretlig sag skal afgøres.
- Anerkendelse og fuldbyrdelse af udenlandske afgørelser – hvilket omhandler betingelserne for, at en afgørelse, der er truffet i et land, kan anerkendes og fuldbyrdes i et andet land.
- Administrativt samarbejde – hvilket omhandler, at hvert land skal udpege en centralmyndighed, der skal samarbejde om behandlingen af familieretlige sager, der har tilknytning til flere lande.

Retsforbeholdet betyder, at EU-lovgivning om international familieret ikke gælder for Danmark.

I det følgende beskrives nærmere, hvad EU kan lovgive om i relation til international familieret. Beskrivelserne indeholder også en oversigt over den familieretlige EU-lovgivning, der er omfattet af retsforbeholdet, og som derfor som nævnt ikke gælder for Danmark.

Efter artikel 81, stk. 1, i traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde etablerer Unionen et samarbejde om civilretlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger, der bygger på princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser og udenretslige afgørelser. Dette samarbejde kan omfatte vedtagelse af foranstaltninger vedrørende indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

Det følger af bestemmelsens stk. 2, at med henblik på stk. 1 vedtager Europa-Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure, navnlig når det er nødvendigt for det indre markeds funktion, foranstaltninger, der skal sikre følgende:

- a) Gensidig anerkendelse mellem medlemsstaterne af retsafgørelser og udenretslige afgørelser samt fuldbyrdelse heraf.
- b) Forkyndelse af retslige og udenretslige dokumenter på tværs af grænserne.
- c) Forenelighed mellem medlemsstaternes regler om lovvalg og om retternes kompetence.
- d) Samarbejde om bevisoptagelse.
- e) Effektiv adgang til domstolene.
- f) Fjernelse af hindringer for en tilfredsstillende afvikling af civile retssager, om nødvendigt ved at fremme foreneligheden mellem medlemsstaternes civile retsplejeregler.
- g) Udformning af alternative metoder til tvistbilæggelse.
- h) Støtte til uddannelse af dommere samt andet personale i retsvæsenet.

Videre følger det af bestemmelsens stk. 3, at uanset stk. 2 fastlægges foranstaltninger vedrørende familieret med grænseoverskridende virkninger af Rådet efter en særlig lovgivningsprocedure. Rådet træffer afgørelse med enstemighed efter høring af Europa-Parlamentet.

Danmark er ikke omfattet af EU's regler om etablering af civilretligt samarbejde i henhold til artikel 81 i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde, der er omfattet af Danmarks retsforbehold.

Der er vedtaget følgende familieretlige foranstaltninger (love) med hjemmel i artikel 81, stk. 3, i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde:

- Rådets beslutning (EF) nr. 2003/93 af 19. december 2002 om bemyndigelse af medlemsstaterne til i Fællesskabets interesse at undertegne Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse samt om samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af mindreårige.
- Rådets beslutning (EF) nr. 2008/431 af 5. juni 2008 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Det Europæiske Fællesskabs interesse at ratificere eller tiltræde Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn og om bemyndigelse af visse medlemsstater til at fremsætte en erklæring om anvendelsen af de relevante interne fællesskabsretlige regler.
- Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.
- Rådets forordning (EF) nr. 664/2009 af 7. juli 2009 om indførelse af en procedure for forhandling og indgåelse af aftaler mellem medlemsstater og tredjelande om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af domme og retsafgørelser i ægteskabssager, sager om forældreansvar og sager om underholdspligt samt lovvalgsregler vedrørende underholdspligt.
- Rådets afgørelse (EF) nr. 2009/941 af 30. november 2009 om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt.
- Rådets forordning (EU) nr. 1259/2010 af 20. december 2010 om indførelse af et forstærket samarbejde om lovvalgsreglerne i forbindelse med skilsmisse og separation.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2011/220 af 31. marts 2011 om undertegnelse på Den Europæiske Unions vegne af Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2011/432 af 9. juni 2011 om godkendelse på Den Europæiske Unions vegne af Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/1023 af 15. juni 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Andorras tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/1024 af 15. juni 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Singapores tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/2354 af 10. december 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Seychellernes tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser.

- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/2355 af 10. december 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Den Russiske Føderations tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/2356 af 10. december 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Albanien's tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/2357 af 10. december 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Marokkos tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2015/2358 af 10. december 2015 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Armenien's tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser.
- Rådets forordning (EU) nr. 2016/1103 af 24. juni 2016 om indførelse af et forstærket samarbejde på området for kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller.
- Rådets forordning (EU) nr. 2016/1104 af 24. juni 2016 om indførelse af forstærket samarbejde på området for kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i sager vedrørende de formueretlige virkninger af registrerede partnerskaber.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2016/2311 af 8. december 2016 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Kasakhstan's tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2016/2312 af 8. december 2016 om bemyndigelse af Republikken Østrig og Rumænien til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Perus tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2016/2313 af 8. december 2016 om bemyndigelse af visse medlemsstater til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Republikken Koreas tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2017/2424 af 18. december 2017 om bemyndigelse af Rumænien til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Chiles, Islands og Bahamas' tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2017/2462 af 18. december 2017 om bemyndigelse af Luxembourg og Rumænien til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Georgiens og Sydafrikas tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2017/2463 af 18. december 2017 om bemyndigelse af Kroatien, Nederlandene, Portugal og Rumænien til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere San Marinos tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2017/2464 af 18. december 2017 om bemyndigelse af Østrig og Rumænien til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Panamas, Uruguays, Colombias og El Salvadors tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets forordning (EU) nr. 2019/1111 af 25. juni 2019 om kompetence, anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser i ægteskabssager og i

sager vedrørende forældreansvar og om internationale børnebortførelser (omarbejdning).

- Rådets afgørelse (EU) nr. 2021/2206 af 9. december 2021 om bemyndigelse af medlemsstaterne til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Jamaicas tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.
- Rådets afgørelse (EU) nr. 2021/2207 af 9. december 2021 om bemyndigelse af medlemsstaterne til i Den Europæiske Unions interesse at acceptere Bolivias tiltrædelse af Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser.

Oversigten omfatter ikke senere ændringer til de nævnte love, og den omfatter heller ikke ophævede love.

Det bemærkes, at de fem første love er udstedt med hjemmel i de tidligere gældende bestemmelser i artikel 61, litra c), artikel 65 og artikel 67, stk. 2 og 5, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab. Med hjemmel i disse bestemmelser kunne Rådet vedtage foranstaltninger vedrørende civilretligt samarbejde svarende til de foranstaltninger, der i dag kan vedtages efter artikel 81 i traktaten om den Europæiske Unions funktionsmåde. Dette omfattede også foranstaltninger med familieretlige aspekter, som skulle vedtages med enstemmighed. Grundet retsforbeholdet er Danmark ligeledes ikke omfattet af EU-regler, som er vedtaget i henhold til dagældende artikel 61, 65 og 67 i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

De love, der er nævnt ovenfor, er omfattet af retsforbeholdet og er derfor ikke bindende for Danmark, ligesom de ikke finder anvendelse i Danmark.

Det bemærkes dog, at efter aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Den Europæiske Unions Tidende, L 149 af 12. juni 2009, side 80) finder bestemmelserne i forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt anvendelse i forbindelserne mellem Fællesskabet (Unionen) og Danmark med undtagelse af bestemmelserne i forordningens kapitel III og VII. Endvidere finder bestemmelserne i forordningens artikel 2 og kapitel IX kun anvendelse i det omfang, de vedrører retternes kompetence og anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser samt adgang til domstolsprøvelse. Denne aftale er indgået med hjemmel i Rådets afgørelse af 27. april 2006 om indgåelse af aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Videre bemærkes, at Danmark har tiltrådt Haagerkonventionen af 1980 om de civile retlige virkninger af internationale børnebortførelser og Haagerkonventionen af 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn. Der henvises til lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser) og lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen.

Endelig bemærkes, at oversigten ikke omfatter love, der indeholder bestemmelser, der finder anvendelse for alle civile retlige sager, herunder familieretlige sager. Det drejer sig eksempelvis om forkyndelse, legalisering af dokumenter og mægling.